



# *Konfucianismus*

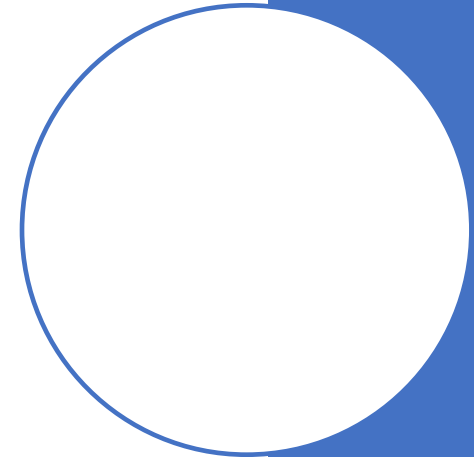
*Natália Kamenská*

EVROPSKÁ CIVILIZACE A SVĚT

2019/2020

# Konfucianizmus

- Niektorí ho považujú za náboženstvo, iní za filozofický smer (od ostatných náboženstiev sa líši tým, že nie je organizované)
- je to zároveň svetový názor, spoločenská etika, politická ideológia a náboženská tradícia, ktorú nasledovali obyvatelia Číny viac ako dve tisícročia, po snahe komunizmu vymazať históriu bolo jeho pôsobenie výrazne obmedzené, v súčasnosti ale zažíva obrodzenie
- bolo pôvodne chápané ako životná cesta -> TAO
- spočiatku bolo vedené Konfuciusom v 6. a 5. storočí pred naším letopočtom, neskôr už aj jeho žiakmi a nasledovníkmi
- Okrem Číny sa do ďalších zemí východnej a juhovýchodnej Ázie rozšírilo pod vplyvom čínskej vzdelaneckej kultúry
- V súčasnosti je rozšírené predovšetkým v Číne, Taiwane, Kórei a vo Vietname, v menšom počte sa nájdu vyznávači aj v Singapure, Barme a Thajsku
- v 12. storočí začalo prenikať aj do Japonska ale už v podobe neokonfucianizmu



# Konfucius

*‘Nerob druhým to, čo nechceš aby robili tebe‘*

- Žil na prelome 6. a 5. storočia pr. n. l.
- Narodil sa v provincii Šan-tung, na severovýchode Číny
- V mladosti slúžil ako vládny úradník, tejto funkcie sa však dobrovoľne vzdal a začal sa venovať filozofii
- Za najdôležitejšie cnosti považoval **“žen“** (láskavý a ohľaduplný vzťah k druhým) a **“li“** (správne chovanie a jednanie človeka)
- Základom jeho učenia bola predstava, že ľudia majú žiť v **harmónii**, docieľiť toho chcel vypracovaním systému medziľudských vzťahov a princípov dobrej vlády
- Základné medziľudské vzťahy medzi :
  - Otcom a synom
  - manželmi
  - Súrodencami
  - Priateľmi
  - Podriadeného a nadriadeného
  - Panovníka a poddaného

Konfucius – „zakladateľ“ konfucianizmu  
(malba z roku 1770)



- Ideálna vláda podľa Konfuciusa:

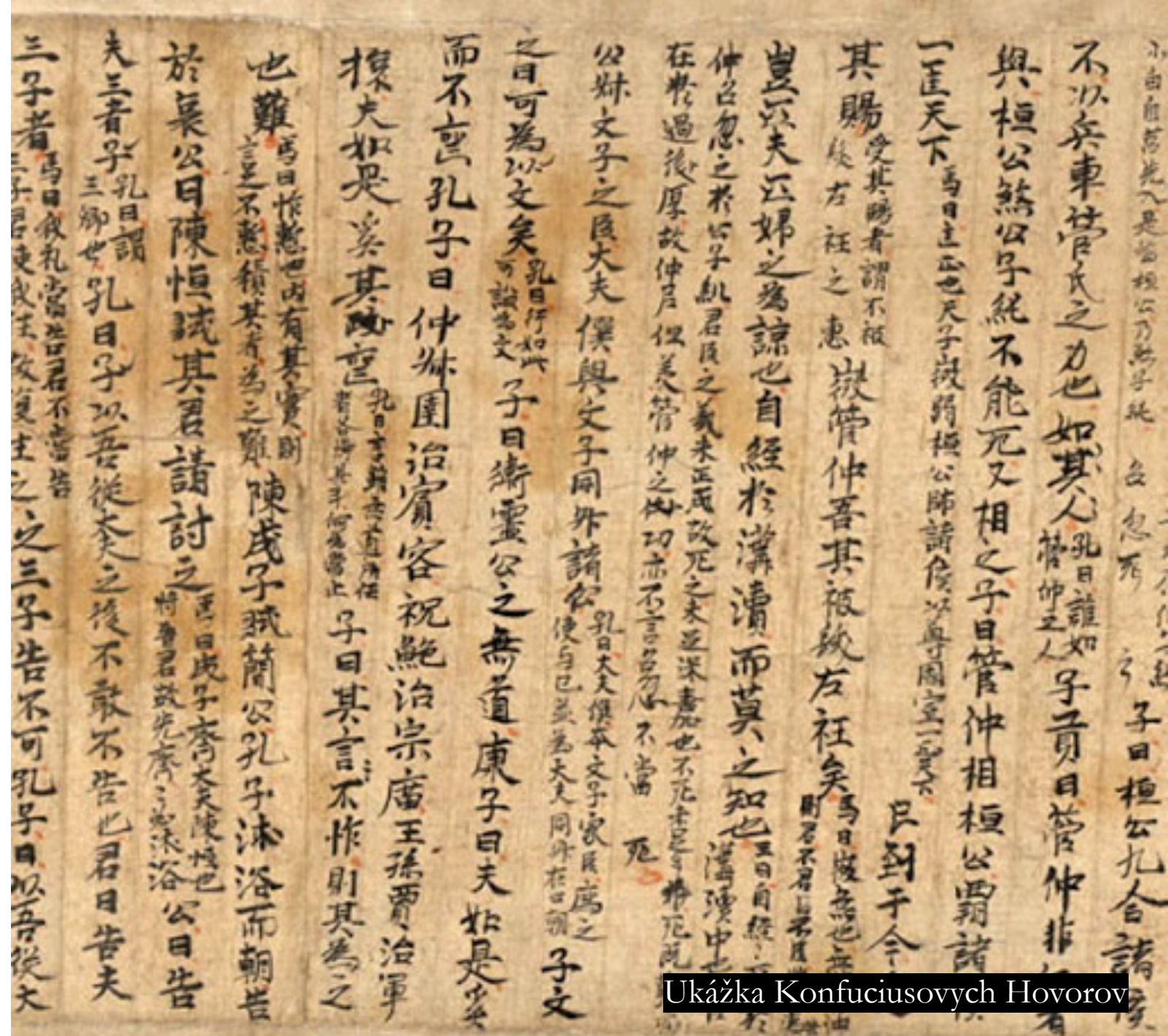
- Panovník má vládnuť tak, aby sa ľuďom jeho zeme dobre darilo a ľud má panovníka ctiť
- Ľud má právo na zvrhnutie a dosadenie lepšieho panovníka v prípade, že sa panovník spreneverí svojmu poslaniu
- Spoločnosť funguje harmonicky ak každý z ľudu pozná svoje miesto a úlohu
- Základ v spoločnosti je rodina



Konfucius, socha v Šanghaji

# Hovory

- Po jeho smrti, žiaci zhrnuli všetky jeho výpovede do knihy Hovory
- Kniha sa skladá z 20 kapitol, ktoré sú rozdelené na 49 častí
- Niektoré z jeho základných myšlienok nájdete v nasledujúcich slide-och prezentácie
- Celé ich môžete nájsť [tu](#)



Ukážka Konfuciusových Hovorov

# 1. obrady sú dôležité

Často sa v Hovoroch objavujú zvláštne konverzácie medzi Konfuciom a jeho žiakmi ako napríklad: jeden zo žiakov si želal zrušenie obety oviec. Na to mu Konfucius povedal: „Ty máš rád ovce a ja obrady.“ Na prvý pohľad, môže znieť tento rozhovor bizarne.

Konfucius sa v ňom ale snažil upriamiť pozornosť na dôležitosť obradov. V modernej dobe, totiž ľudia často zabúdajú na obrady. Hodnotu obradov, teda vyzdvihoval nad hodnotu ovce – Li (ritual propriety).



Pamätné obrady venované Konfuciusovi – ČÍNA, 2007

## 2. K rodičom by sme mali zaobchádzať s úctou



*Ilustrácie zo série - Úcta k starobe, syn kľáčiaci pred rodičmi*

*3. k čestným ľuďom, by sme sa  
správali slušne*





*4. kultivované vedomosti môžu byť dôležitejšie ako kreativita*

# Mencius

*(Meng-c')*

- Žil na prelome 4. a 3. storočia pred našim letopočtom
- Druhým najvýznamnejším filozofom konfucianizmu
- Na rozdiel od Konfuciusa, kládol duševnú prácu a vedenie nad fyzickú prácu



# Xunzi

(Sun-c')

- Žil na prelome 3. a 2. storočia pred Kristom
- Tvrdil, že všetci ľudia sa rodia so sklonom k zlému chovaniu, preto ich treba usmerniť zákonmi
- V prípade, že ich nebudú dodržiavať, budú potrestaní
- Z jeho učenia vznikla škola, ktorá pomohla prvému vládcovi dynastie Qin, zjednotiť Čínu



1. Konfucius

1. Konfucius



4. Yin Yang



2. voda

3. učeň

3. učeň

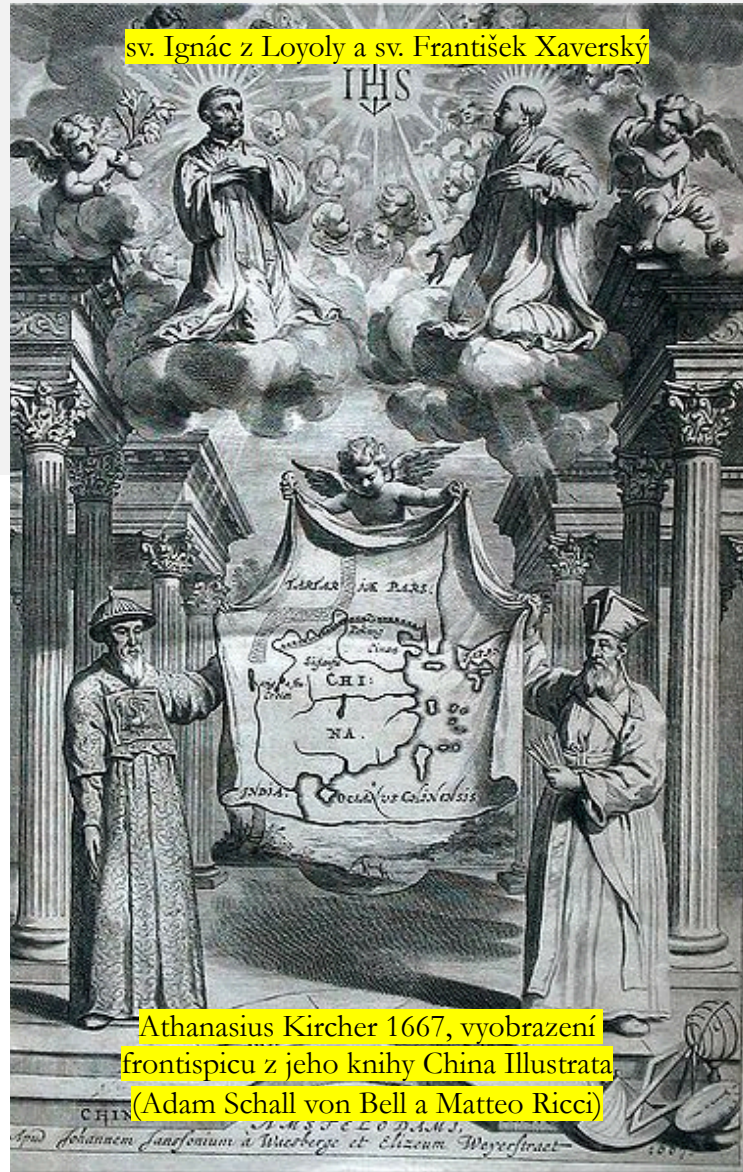
## Symbyly konfucionizmu

- 1. muž, ktorý založil náboženstvo
- 2. voda ako zdroj života
- 3. reprezentuje dôležitosť vzdelania a vedomia
- 4. všeobecný význam je ten, že kruh predstavuje celok, zatiaľ čo polovice a bodky znázorňujú protiklady, interakcie alebo rovnováhu.

- Konfucianizmus po dynastiách Tchang (618-907) a Sung (960–1279) bol obohatený o nové skúsenosti, bol teda nahradený neokonfucianizmom
- 5 klasických kníh sa stalo osnovou pre východoasijské civilizácie (tieto knihy boli počas celého obdobia považované za nespochybniteľné pravdy vychádzajúce zo slávnej minulosti):
  - **Kniha piesní** – zbierka 300 básní
  - **Kniha obradov** – návody, ako sa chovať pri najrôznejších príležitostiach
  - **Kniha dokumentov** – histografie od najrôznejších cisarov od dôb Konfuciusa
  - **Letopisy jari a jesene** – letopis Konfuciusovho rodného štátu Lu
  - **Kniha premen** – systém veštíeb

# Snaha o presadenie kresťanstva

- Európa sa zoznámila s konfucianizmom prostredníctvom jezuitov, ktorých fascinovala čínska filozofia, ku ktorej boli veľmi tolerantní, vďaka tomu sa im podarilo aklimatizovať do prostredia a šíriť kresťanstvo
- Problém ale nastal, keď sa do toho opreli **františkáni a dominikáni**, ktorí obvinili jezuitov z deformovania kresťanstva a začali propagovať kresťanstvo v Číne ako **jedinú pravú vieru**
- Čo sa čínskemu obyvateľstvu samozrejme nepáčilo a boli kvôli tomu vykázaní



- V 18. storočí niektoré názory konfucianizmu zasiahli európskych mysliteľov – predovšetkým nemeckého filozófa Leibniza
- Na konci 19. storočia konfucianizmus získal zlú povest', v súvislosti s neschopnosťou adekvátnej reakcie na konfrontáciu so západnou civilizáciou, Mao Ce-tung dokonca vyhlásil, že **Konfuciusa nenávidí od svojich 8 rokov**
- Komunizmus do veľkej miery odstránil niektoré z atribútov náboženstva ale keďže je tak hlboko zakorené v každom z nich už po tisícročia, je prakticky nemožné ho odstrániť
- V 2. polovici 60. storočia vyvrcholila Maoova snaha odstrániť všetky prvky náboženstva – **Veľkou proletárskou kultúrnou revolúciou**

Plagát vytvoril Zhang Yan, v roku 1974:  
kritika Konfuciusa a Lin Biao



**批林批孔是全党全军全国人民的头等大事**

# Kulturná revolúcia

- Kultúrnu revolúciu rozpútal v Číne v rokoch 1966 až 1969 Mao Ce-tung a jej vplyv pretrvával až do jeho smrti v roku 1976
  - Revolúcia mala priniest zmeny do spoločnosti a jej modernizáciu (priniesla však 1700 000 obetí, rozvrat ekonomiky a obrovské straty na kultúrnom dedičstve)
- Z dôvodu obáv zmeny zahranično-politického kurzu o krajinu samotnú sa Lin Biao (minister národnej obrany) spolu s ďalšími armádnymi veliteľmi pokúsili o atentát na Mao Ce-tunga, nazvali ho **Plán 571**, ten sa však o pláne dozvedel
- Lin Biao sa pokúsil o útek do Mongolska ale márne, lietadlo v ktorom letel sa zrútilo a Lin v ňom zahynul
- Od tej doby bol kritizovaný za pravicového reakcionára, zradcu a príčinu čínskeho komunizmu - **Kritika Lin Biao**
  - S touto politickou propagandou začal Mao Ce-tung a trvala od roku 1973-1976





Kritika Lin Biaa a Konfuciusa, 1974



Kritika Lin Biaa a Konfuciusa, 1974

Počas tejto revolúcie bolo zničených mnoho pamiatok a dokonca ľudských životov

Pred Maovou smrťou vznikla dokonca ideologická kampaň - „kritika Konfuciusa a Lin Biaa“, ktorá priamo súvisela s mocenským bojom

# Zdroje

- KLUB CESTOVATELU, 2006. *Konfucianství*. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://www.hedvabnastezka.cz/klub-cestovatelu-praha/1895-konfucianstvi/>
- CHINA TOURS, 2013. *Konfucianismus v Číně*. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://www.chinatours.cz/rejstrik-mist/nabozenstvi/konfucianismus-cina/>
- CONFUSIANISM, Symbols of Confucianism. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://confucianismbmhs.weebly.com/symbols-icons--sacred-writings.html#>
- HANKINS, James, 2018. *Confucianism and Meritocracy: Light from the East*. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://americanaffairsjournal.org/2018/08/confucianism-and-meritocracy-light-from-the-east/>
- THE SCHOOL OF LIFE, 2015. *EASTERN PHILOSOPHY – Confucius*. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tUhGRh4vdb8&t=234s>
- BUTINA, Benjamin, 2018. *Stone Chimes: The Analects of Confucius*. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://stonechimes.com/wp-content/uploads/2018/04/Stone-Chimes-VER-3.31.2018.pdf>
- IVERSITY, 2014. *Great Educators in History (VI): Confucius*. [online] [cit. 22.3.2020]. Dostupné z: <https://iversity.org/blog/great-educators-confucius/>
- KOŠŮT, Sebastián, 2012. *Kulturní revoluce v Číně*. [online] [cit. 20.4.2020]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/kulturni-revoluce-v-cine>
- SLAVNÉ DNY, 2014. *Den, kdy začala čínská kulturní revoluce (16. květen 1966)*. [online] [cit. 20.4.2020]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-cinska-kulturni-revoluce-16-kveten-151882>
- RHOADS, Lin Biao, *CHINESE MILITARY LEADER*. [online] [cit. 20.4.2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Lin-Biao>
- Obrázok 3. slide, zdroj: <https://iversity.org/blog/great-educators-confucius/>
- Obrázok 4. slide, zdroj: <https://www.britannica.com/topic/Confucianism>
- Obrázok 5. slide, zdroj: <http://rozenbergquarterly.com/education-in-china/analects/> [http://www.china.org.cn/culture/2007-09/29/content\\_1226402.htm](http://www.china.org.cn/culture/2007-09/29/content_1226402.htm)
- Obrázok 6. slide, zdroj: [http://www.china.org.cn/culture/2007-09/29/content\\_1226402.htm](http://www.china.org.cn/culture/2007-09/29/content_1226402.htm)
- Obrázky 7. slide, zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=tUhGRh4vdb8&t=234s>
- Obrázok 9. slide, zdroj: <https://americanaffairsjournal.org/2018/08/confucianism-and-meritocracy-light-from-the-east/>
- [https://brill.com/view/book/edcoll/9789004271647/B9789004271647\\_015.xml](https://brill.com/view/book/edcoll/9789004271647/B9789004271647_015.xml)
- Obrázok 10. slide, zdroj: <https://en.wikipedia.org/wiki/Mencius> <https://www.iep.utm.edu/xunzi/>
- Obrázok 11. slide, zdroj: <https://www.sutori.com/item/310-215-b-c-e-xunzi-was-another-of-confucius-s-followers-and-much-like-menci>
- Obrázky 12. slide, zdroj: <https://confucianismbmhs.weebly.com/symbols-icons--sacred-writings.html#>
- Obrázok 15. slide, zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Criticize\\_Lin,\\_Criticize\\_Confucius](https://en.wikipedia.org/wiki/Criticize_Lin,_Criticize_Confucius)
- Obrázky 14. slide, zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Jesuit\\_China\\_missions](https://en.wikipedia.org/wiki/Jesuit_China_missions)
- Obrázky 16. slide, zdroj: <https://chinese posters.net/themes/criticize-lin-biao-confucius.php>

ĎAKUJEM ZA POZORNOST